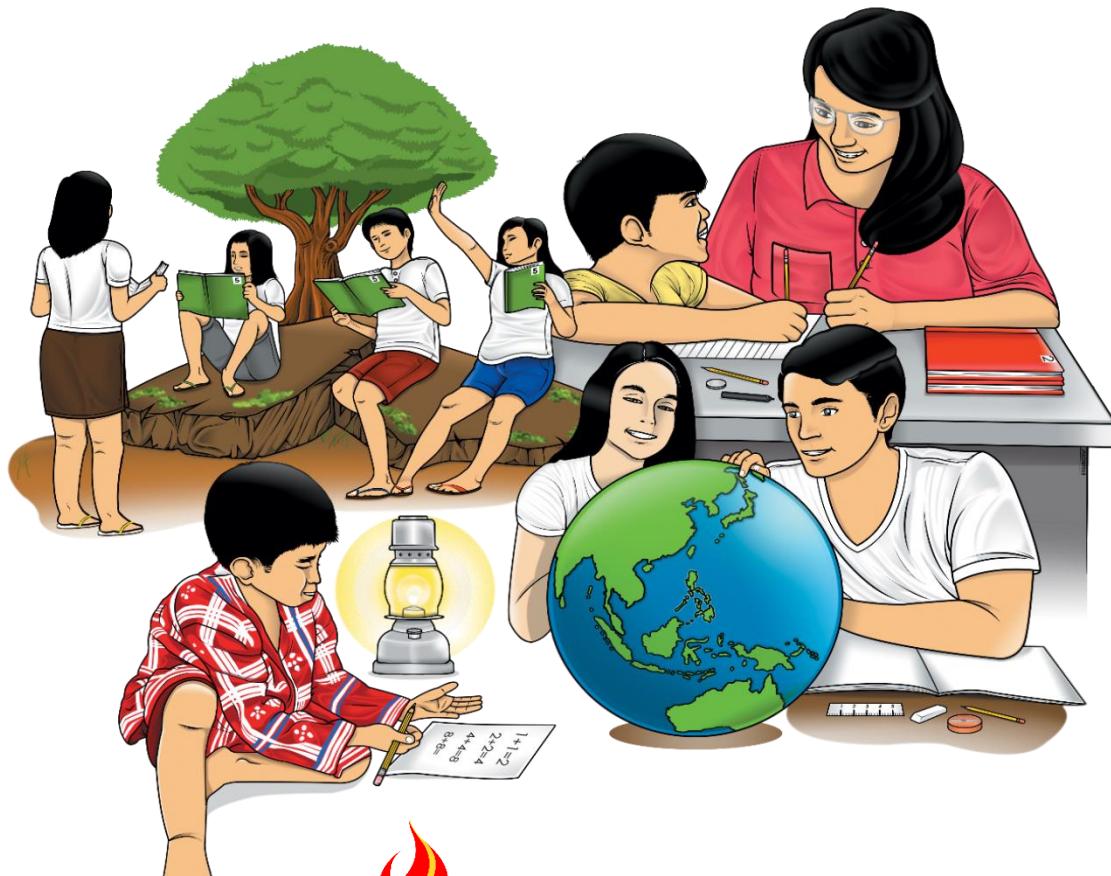

Edukasyon sa Pagpapakatao

Ikalawang Markahan – Modyul 29:
Ikaw, Ako, Tayo'y Mahalaga

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikawalong Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikalawang Markahan – Modyul 29: Ikaw, Ako, Tayo'y Mahalaga
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anumang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kwento, seleksyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtagtaglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga oriinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Ethil P. Yutina, Judith E. Ecoben
Editor:	Emelinda L. Raza, PhD, Mark Lorenz C. Luib
Tagasuri:	Mina M. Montilla, Marieta Bautista, Jezzine F. Salar Rashiel Joy F. Lepaopao, Megie M. Lillo John Rey C. Clarion
Tagaguhit:	Alim V. Eviota, Mark Lorenz C. Luib, Merlinda W. Malimit Jay S. Mateo, Adonis P. Umpig, Jubell C. Cababat
Tagalapat:	Nerissa G. Ga, Mark Lorenz C. Luib, Ferdinand D. Astelero
Tagapamahala:	Francis Cesar B. Bringas Isidro M. Biol Jr. Maripaz F. Magno Josephine Chonie M. Obseñares Lope C. Papeleras Michael C. Paso Juan Jr. L. Espina

Inilimbag sa:

Department of Education - Caraga Region

Office Address:	Teacher Development Center J.P. Rosales Avenue Butuan City, Philippines 8600
Telefax No.:	(085) 342-5969
Email Address:	caraga@deped.gov.ph

8

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Ikalawang Markahan - Modyul 29:
Ikaw, Ako, Tayo'y Mahalaga**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinbihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Ang pamumuno ay tumutukoy sa proseso ng pamamahala ng mga tao sa isang nakaplanong direksyon sa pamamagitan nang pagganyak. Ayon kay John C. Maxwell, ang pamumuno o pagiging lider ay pagkakaroon ng awtoridad at impluwensiya. Kung mapalalawak ng isang tao ang kaniyang impluwensiya, mas magiging epektibo siyang lider. Ang pamamaraan at hangarin ng isang lider ay magtatagumpay lamang kung may kakayaan ang kanyang nasasakupan na sumunod ngunit ang pagiging isang mabuting lider ay pagiging mabuting tagasunod. Ang kaalaman at kakayaan mamuno ay kasing halaga rin ng kaalaman at kakayaan maging tagasunod. Hindi magiging matagumpay ang isang samahan kung walang suporta mula sa mga kasapi at tagasunod nito.

Paano ba ang maging mapanagutang lider? Paano rin ang maging mapanagutang tagasunod? Mahalaga ba ang maging mapanagutang lider at tagasunod? Kung mahalaga, ano-ano ang kahalagahan nito?

Halika! Palawakin natin ang iyong kaalaman at kakayaan sa pagtukoy sa kahalagahan ng pagiging mapanagutang lider at tagasunod.

Sa modyul na ito ay malilinang mo ang kasanayang pampagkatuto na:

- a. Natutukoy ang kahalagahan ng pagiging mapanagutang lider at tagasunod. (**EsP8P-IIg-8.1**)

Subukin

Paunang Pagtataya

Maraming Pagpipilian

Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong o sitwasyon at piliin ang tamang sagot.
Titik lamang ang isulat sa sagutang papel.

1. Alin sa sumusunod ang pinakamahalagang salik sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa?
  - A. mapanagutang lider
  - B. mapanagutang magulang
  - C. mapanagutang tagasunod
  - D. mapanagutang pamumuno

2. Alin sa sumusunod na pahayag ang nagpapakita ng kahalagahan ng pamumuno?
  - A. Natutugunan ang pangangailangan ng bawat kasapi ng pangkat.
  - B. Nagkaroon ng direksyon ang pangkat tungo sa pagkamit ng layunin.
  - C. Nakatatanggap ng parangal o papuri ang pangkat mula sa mga kilalang tao.
  - D. Nakatatanggap ng maraming utos ang mga tagasunod mula sa kanilang lider.

3. Bakit nais ng tao na maging lider?
  - A. dahil siya ay may awtoridad
  - B. dahil siya ay makapag-iimpluwensiya sa tao
  - C. dahil siya ay makapag-uutos sa mga taong nasasakupan
  - D. dahil siya ay makapagbibigay ng direksyon at inspirasyon sa kanyang nasasakupan

4. Alin sa sumusunod ang naglalarawan sa isang mapanagutang pamumuno?
  - A. pagpapakita ng awtoridad gamit ang impluwensiya
  - B. pagpapakita ng awtoridad gamit ang pansariling interes
  - C. pagpapakita ng awtoridad gamit ang kapangyarihang mamuno
  - D. pagpapakita ng awtoridad sa pagbubuo ng desisyon para sa nasasakupan

5. Bakit kailangang malinang ng lider at tagasunod ang iba't ibang aspekto ng pagkatao?
  - A. upang madaling makaimpluwensiya ng maraming tao
  - B. upang matagumpay na makamit ang mga pansariling layunin
  - C. upang magkaroon ng isang ugnayang payapa at may pagkakaisa
  - D. upang makahanap ng taong mapag-uutusan at mapagkatitiwalaan

6. Bakit kailangang malinang ang kakayahang gampanan ang tungkulin?
  - A. upang makakamit ang hangarin
  - B. upang makikilala ang lipunang ginagalawan
  - C. upang maibalik ang mga biyayang natanggap
  - D. upang maipakita ang pagmamahal at paglilingkod sa kapwa
7. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang lider?
  - A. Sinasarili ang lahat na mga gawain.
  - B. Napapairal ang anumang binabalak.
  - C. Pinakikinggan ang mga opinyon ng kanyang nasasakupan.
  - D. Pinauubaya sa kanyang nasasakupan ang lahat na gawain.
8. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang tagasunod?
  - A. May kapansanan si Aling Nene bagaman aktibo sa mga gawaing-pampurok.
  - B. Madalas magreklamo sa mga patakaran ng kanilang purok si Maria.
  - C. Maykaya ang pamilyang Santos kaya lang walang pakialam sa mga aktibidad sa kanilang purok.
  - D. Abalang-abala sa negosyo si Mang Pedro kaya hindi makadalo sa pagpupulong sa kanilang purok.
9. Paano maipapakita ang pagmamahal at paglilingkod sa kapwa?
  - A. sa pagiging masaya sa panunungkulan
  - B. sa paglinang sa kakayahang gampanan ang tungkulin
  - C. sa pagsasagawa ng mga kasiyahan sa panunungkulanq
  - D. sa pagganap ng tungkulin para sa pansariling hangarin
10. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang lider?
  - A. Nagkibit-balikat lang ang isang Presidente kaugnay sa papalapit na aktividad.
  - B. Nagpatawag ng pulong ang Presidente ng Purok 2 kaugnay sa papalapit na kapistahan.
  - C. Hinihatay muna ng Presidente ng Purok 3 kung ano ang gagawin ng ibang purok bago siya magpatawag ng pulong.
  - D. Malapit na ang kapistahan ng kanilang patron kaya abalang-abala na ang Presidente ng Purok 1 sa pangdekorasyon nito.

11. Ano ang kahalagahan ng paglinang sa iba't ibang aspekto ng pagkatao ng isang lider o tagasunod?
- upang magkaroon ng pakikaisa sa pakikipagsabwatan
  - upang magkaroon ng kapayapaan at pagkakaisa sa pangkat
  - upang makamit ang kapayapaan at responsibilidad ng lider ay matapos
  - upang magkaroon ng pagkilala at pagsunod sa lider nang walang di pagsang-ayon
12. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng kahalagahan ng tagasunod?
- Tagasunod ang nagbibigay ng kapangyarihan sa lider.
  - Tagasunod ang simbolo ng kapayapaan at pagkakaisa.
  - Tagasunod ang kanang kamay ng lider sa pagsasagawa ng mga gawain.
  - Tagasunod ang tumutulong sa pagsasagawa at pagsasakatuparan sa layunin ng samahan.
13. Alin sa sumusunod ang angkop na naglalarawan sa isang tagasunod?
- magaling magplano at magpasya
  - inaalagaan at iniingatan ang sarili
  - nakikinig at nakikipag-ugnayan nang maayos sa iba
  - nakikiisa at nagsasakilos sa mga layunin ng pangkat
14. Alin sa sumusunod ang gawain ng isang mapanagutang tagasunod?
- tagabigay ng direksiyon
  - tagatanaw ng tagasunod
  - taga-organisa ng pangkat
  - tagatupad ng instruksiyon
15. Alin sa sumusunod ang gawain ng isang mapanagutang lider?
- tagapatupad ng plano
  - tagabigay ng direksiyon
  - tagagawa ng mga layunin
  - tagakilala ng awtoridad ng pinuno

“Huwag mong sabihin sa mga tao kung paano sila dapat magtrabaho. Sabihin mo kung ano ang kailangang gawin at gugulatin ka nila ng kanilang katalinuhan.”

- George Patton

Ngayon, subukin sa **Balikan** ang natutunan mo sa nakaraang modyul upang hindi ka mahirapan sa pag-unawa sa konseptong tatalakayin sa panibagong aralin. Alam kong kayang-kaya mo ito kaibigan! Ngayon pa lang binabati na kita.

Balikan

Gawain 1: Pagkilala sa Konsepto!

Panuto: Lagyan ng tsek (✓) ang mga pahayag na may kaugnayan sa emosyon at ekis (x) ang wala. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Nababatid ng tao ang nangyayari sa kaniyang paligid at nabibigyan ito ng katuturan ng kaniyang isip.
2. Natutukoy ang higit na angkop na kilos kung sakaling maramdaman muli ang damdamin.
3. Nagagamit ang pakikipagkomunikasyon at pakikipag-ugnayan sa kapwa.
4. Mahalaga na may kamalayan sa sariling damdamin.
5. Mahalaga ang kakayahang mapamahalaan ang ating emosyon.
6. Ang taong may motibasyon ay may desisyon sa sarili at hindi pabigla-bigla ang pagpapasya.
7. Ang taong may pagkilala at pag-unawa sa damdamin ng iba ay makadadama sa damdamin at pangangailangan ng iba.
8. Mahalaga sa pagpapanatili ng magandang ugnayan ang pagtitiwala sa sarili.
9. Naipamamalas ng tao ang kanyang pagpapahalaga sa mga bagay sa kanyang paligid sa pamamagitan ng emosyon.
10. Nararapat na mapamahalaan nang wasto ang emosyon upang magdulot ito ng maganda sa sarili at ugnayan sa kapwa.

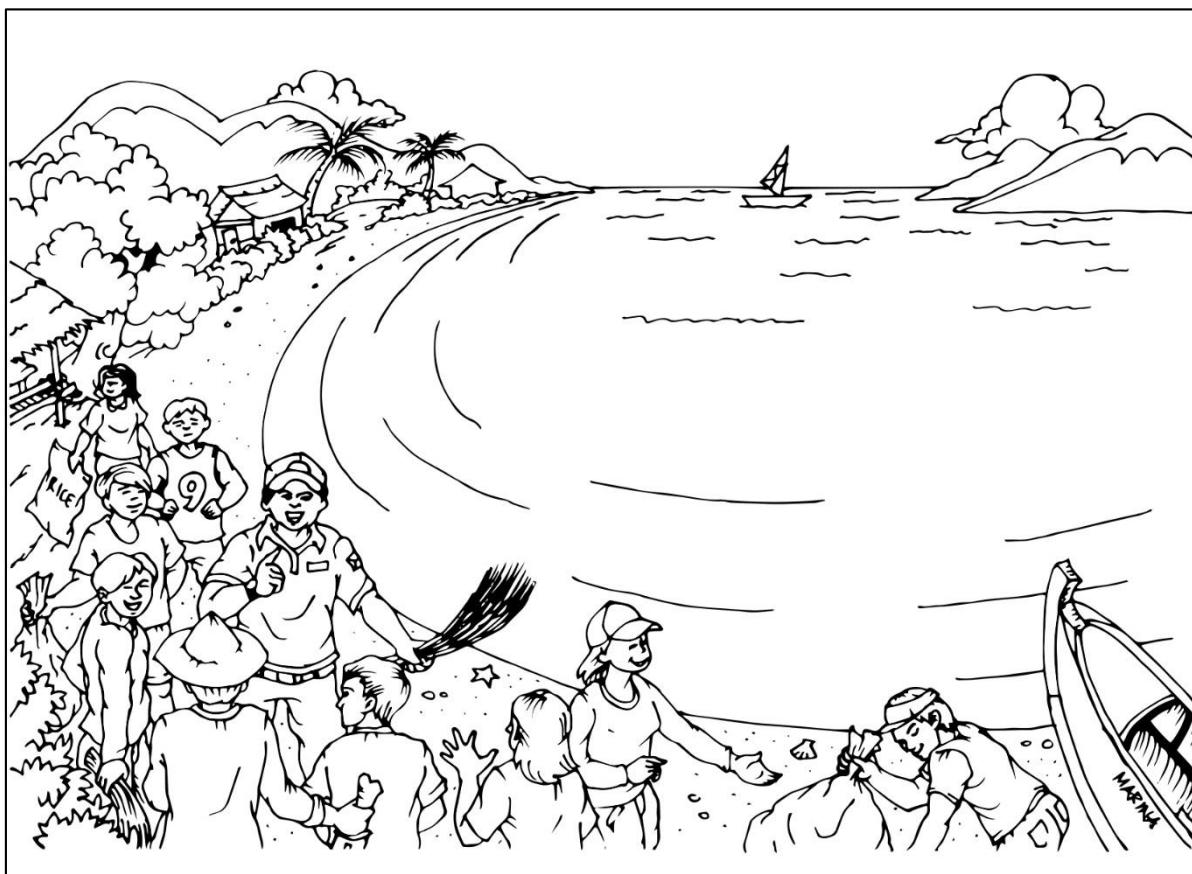

Tuklasin

Gawain 2. Suri-Larawan!

Panuto: Suriin ang larawan at pagnilayan ang mga gabay na tanong.

Lider ang tawag sa taong namumuno o nangunguna sa isang pangkat. Tagasunod naman ang tawag sa sumusunod at nagsasakilos sa mga layunin ng lider. Ang dalawang ito ay magkasinghalaga sa isang pangkat.

Iginuhit ni: Jubell C. Cababat

Gabay na tanong:

1. Ano-ano ang napansin mo sa larawan?
2. Gaano kahalaga ang pagkakaroon ng mapanagutang lider?
3. Gaano kahalaga ang pagkakaroon ng mapanagutang tagasunod?
4. Kung ikaw ang lider o tagasunod, paano mo gagampanan ang iyong tungkulin?

Suriin

Sa bahaging **Tuklasin** ay nasubukan mo ang sarili sa pagtukoy sa isang mapanagutang lider at tagasunod. Napangatwiran mo rin kung gaano kahalaga ang pagkakaroon ng isang mapanagutang miyembro ng lipunan.

Kung susuriing muli ang larawan, malinaw na naipapakita ang pagtutulungan at pagging responsible ng isang pangkat ng mga mamamayan sa pangangalaga sa kalikasan. Nagpapahiwatag lamang ito na lider ka man o tagasunod ay may kanyang gampanin sa pagkamatitik sa iisang layunin

Gaano kahalaga ang pagging mapanagutang lider at tagasunod?

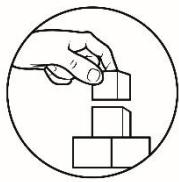
Ang pamumuno ay parehong proseso at katangian. Ito ang proseso sa pagkakaroon ng awtoridad at pamamahala sa pagbuo ng desisyon para sa ikabubuti ng nasasakupan. Isa naman itong katangian na mag-uudyok sa kapwa na sundin ang isang pamunuuan. Ang pamumuno ay may kalakip ding pananagutan at pagkakaisa at pantay na pagtingin, mapatao man ito o mapamahalaan. Ang isang mapanagutang pamumuno ay matatag at walang kaguluhan, may maayos na pangangasiwa sa mga yaman at patakaran, at may paggalang sa mga batas at walang katiwalian. Tumingin sa mga aspektong nangangailangan ng tulong o atensyon at nakikinig sa boses ng mamamayan. Sa madaling salita, may paggalang sa batas at sa nasasakupan.

Ang kahalagahan ng pamumuno ng isang lider ay ang pagkakaroon ng awtoridad sa mga tagasunod, pagbibigay ng direksiyon, paggawa ng plano at pagtanaw sa nasasakupan. Malaki ang kahalagahan nito sapagkat maaring maisulong ng lider ang katuparan ng isang layuning makatarungan na makatulong upang mapagtugumpayan ng isang pangkat ang kanilang mithiin. Sa ibang salita ang pagsasakatuparan at tagumpay ng isang pangkat ay nakasalalay sa pakikiisa ng mga kasapi na nahihikayat sa paraan ng pamumuno ng isang lider. Halimbawa, bilang isang lider sa trabaho ay maaari kang umasa sa iyong posisyon upang magawa ang mga bagay at makamit ang ninanais. Buong puso namang susunod ang mga kasapi hangga't nasa loob ito ng iyong awtoridad. Gayunpaman, ang mga kasapi ay magbibigay lamang ng buong pagsisikap kung nagpakita ka ng mga tunay na katangian ng isang mapanagutang lider na walang kinalaman sa pamagat o posisyon sa trabaho at awtoridad.

Makapaglilingkod at makapagpapakita ng pagmamahal sa kapwa kung malilinang ang kakayahan na gampanan ang tungkulin batay sa hinihingi ng sitwasyon, maaaring bilang lider at tagasunod. Ang tungkulin naman ng tagasunod o *follower* ay ang magsulong at gumawa ng aksyong tugma sa ipinatutupad ng lider upang makamit ang layunin ng samahan. Nais ng mga epektibong tagasunod na bigyan sila ng napapanahon at kakailanganing impormasyon ng kanilang mga lider, isali sila sa mga pagpapasiya at paggawa ng isang kapaligiran na kung saan ang mga

kontribusyon at pagsusumikap ng mga tagasunod ay kinikilala, iginagalang, at pinararangalan. Halimbawa, sa isang pangkat ng mag-aaral na naatasang gumawa ng isang proyekto. Nagdesisyon ang lider na pag-uusapan muna ang mga dapat gawin at kakailanganin upang matagumpay nilang maisagawa ang proyekto. Hinihikayat niya ang lahat ng miyembro na magbigay ng mungkahi sa kung kailan at paano gagawin ang nasabing proyekto. Aktibo namang nakisangkot ang mga kasapi mula sa pagpaplanong hanggang sa pagsasagawa dahil ramdam nilang kabilang sila sa nasabing pangkat. Bilang resulta ay maayos nilang naisagawa ang proyekto at naisumite sa nakatakdang oras.

Sa pangkalahatan, lahat ay may kaakibat na tungkulin o responsibilidad sa kaunlaran ng isang pangkat. Ikaw man ay isang lider o tagasunod laging tandaan at isipin ang kabutihang panlahat upang maisabuhay ang kahalagahan ng pagiging mapanagutang lider at tagasunod.

Pagyamanin

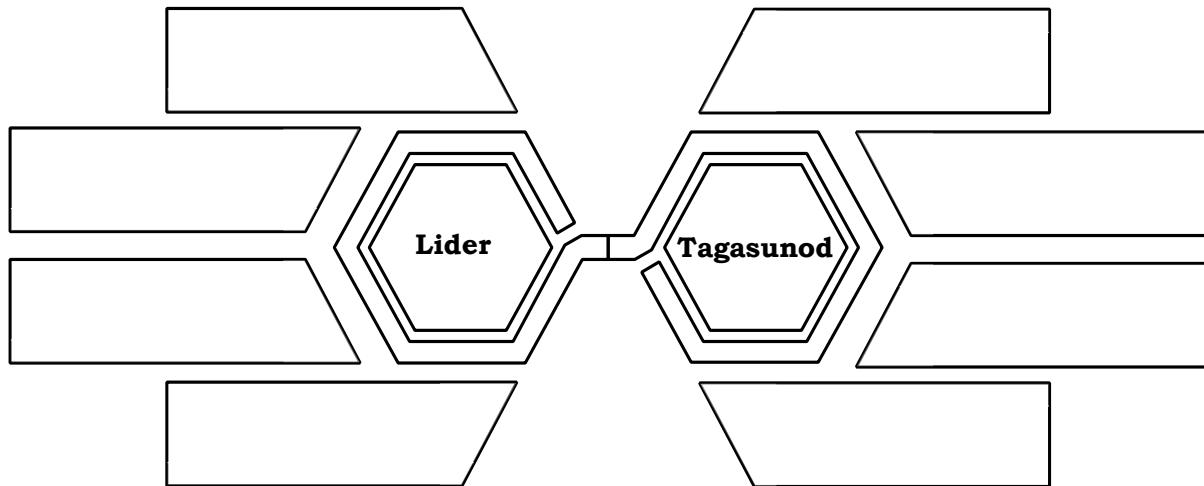
Gawain 3: Tungkulin Ko, Gagampanan Ko!

Panuto: Tukuyin ang gampanin ng isang mapanagutang lider at tagasunod. Sa tulong ng *graphic organizer*, isulat ang sagot sa sagutang papel.

Halimbawa:

Lider – namumuno sa pagpapatupad ng isang mithiin

Tagasunod – nakakatulong sa pagtupad ng mithiin

RUBRIKS SA PAGWAWASTO NG SAGOT

Pamantayan	Napakahusay (15 puntos)	Mahusay (12 puntos)	Katamtaman (9 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (6 puntos)
Nilalaman	Kompleto at angkop ang mga impormasyong isinulat.	Kompleto bagaman hindi masyadong angkop ang impormasyong isinulat.	Kulang at hindi masyadong angkop ang impormasyong isinulat.	Kulang at hindi angkop ang impormasyong isinulat.

Gawain 4: Tala-Kahalagahan!

Panuto: Isulat sa talahanayan ang kahalagahan sa pagkakaroon ng isang mapanagutang lider at tagasunod sa isang pangkat ng mga mag-aaral. Sa tulong ng *graphic organizer*, isulat ang sagot sa sagutang papel.

LIDER	TAGASUNOD
Student Supreme Government (SSG) Officers	Mga mag-aaral ng isang Paaralan
Nakakaagapay sa mga suliranin hinggil sa paaralan	Gumagawa ng mga hakbang upang maging matiwasyang pamumuno ng lider
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

RUBRIKS SA PAGWAWASTO NG SAGOT

Pamantayan	Napakahusay (15 puntos)	Mahusay (12 puntos)	Katamtaman (9 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (6 puntos)
Nilalaman	Kompleto na may 10 angkop ang mga impormasyong isinulat.	Kompleto bagaman hindi masyadong angkop ang impormasyong isinulat.	Kulang at hindi masyadong angkop ang impormasyong isinulat.	Kulang at hindi angkop ang impormasyong isinulat.

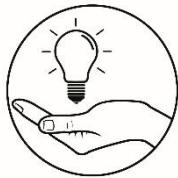
Gawain 5: Kung Ako!

Panuto: Sagutin at pangatwiranan ang tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Kung ikaw ang papipiliin, alin ang mas matimbang sa iyo, ang pagiging lider o tagasunod? Bakit?

RUBRIKS SA PAGWAWASTO NG SAGOT

Pamantayan	Napakahusay (20 puntos)	Mahusay (15 puntos)	Katamtaman (10 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (5 puntos)
Nilalaman	Malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.	Malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng iilang suportang detalye at halimbawa.	Hindi masyadong malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng iilang suportang detalye at halimbawa.	Hindi malinanw na nailalahad ang pangangatwiran at hindi nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.

Isaisip

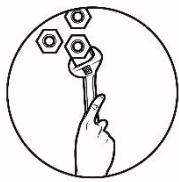
Gawain 6: Masubok Nga!

Panuto: Sagutin ang sumusunod na mga tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ano ang ibig sabihin ng lider?
2. Kailan masasabing ang pamumuno ay mabuti o mapanagutan?
3. Paano nagkakaiba ang isang mapanagutang lider at tagasunod?
4. Ano-ano ang kahalagahan ng pagkakaroon ng isang mapanagutang lider?
5. Ano-ano naman ang kahalagahan ng pagiging mapanagutang tagasunod?

RUBRIKS SA PAGSAGOT NG MGA TANONG

Pamantayan	Napakahusay (15 puntos)	Mahusay (10 puntos)	Nangangailangan ng Pag-unlad (5 puntos)
Nilalaman ng mga sagot	Nasagutan nang tama ang lahat ng tanong at kinapapalooban ng makabuluhang impormasyon.	Nasagutan nang tama ang iilang tanong at kinapapalooban ng iilang makabuluhang impormasyon.	May sagot sa tanong bagaman malayo sa konseptong hinihingi.

Isagawa

Gawain 7: Magsuri't Mangatwiran Ka!

Panuto: Basahin ang sitwasyon at sagutin ang mga katanungan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Proyekto sa Agham at Teknolohiya

Ang iyong guro ay nagbigay ng mga proyekto sa Agham at Teknolohiya tungkol sa *Volcanic Eruptions* para sa limang grupo. Si Dexter na lider sa inyong grupo ay nagbabalak na sirain ang proyekto nina Jay at Alice para mabigyan ng mataas na puntos ang inyong pangkat.

Dumating ang araw na ipapasa na ang proyekto. Naisakatuparan nga ang plano ni Dexter na masira ang proyekto nina Jay at Alice. Subalit napag-alaman ng inyong guro ang katotohanan sa likod ng pangyayari kung kaya napagsabihan si Dexter ng guro sa kasalanang nagawa.

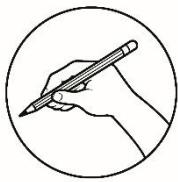
Humingi ng kapatawanan si Dexter sa lahat ng kanyang kaklase at siya naman ay pinatawad.

Mga Tanong:

1. Sa sitwasyong iyong binasa, isa bang mapanagutang lider si Dexter? Pangatwiran.
2. Gaano kahalaga ang pagiging lider upang makamit ang ninais na layunin?
3. Gaano ba kahalaga ang pagiging tagasunod upang makamit ang ninais na layunin?
4. Ikaw bilang tagasunod, ano ang maaari mong gawin upang mapigilan si Dexter sa kanyang masamang plano? Kung ikaw ang lider, gagawin mo rin ba ang ginawa niya upang makamit ang layuning tumaas ang inyong puntos? Bakit?

RUBRIKS SA PAGWAWASTO NG SAGOT

Pamanta-yan	Napakahusay (20 puntos)	Mahusay (15 puntos)	Katamtaman (10 puntos)	Kailangan pa ng kasanayan (5 puntos)
Nilalaman	Malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.	Malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng iilang suportang detalye at halimbawa.	Hindi masyadong malinaw na nailalahad ang pangangatwiran at nakapagbibigay ng iilang suportang detalye at halimbawa.	Hindi malinanw na nailalahad ang pangangatwi-ran at hindi nakapagbibigay ng mga suportang detalye at halimbawa.

Tayahin

Pangwakas na Pagtataya

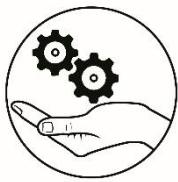
Maraming Pagpipilian

Panuto: Basahing mabuti ang bawat tanong o sitwasyon at piliin ang tamang sagot. Titik lamang ang isulat sa sagutang papel.

1. Ano ang kahalagahan ng paglinang sa iba't ibang aspekto ng pagkatao ng isang lider o tagasunod?
  - A. upang magkaroon ng pakikipagsabutan
  - B. upang magkaroon ng kapayapaan at pagkakaisa sa pangkat
  - C. upang makamit ang kapayapaan at responsibilidad ng lider ay matapos
  - D. upang magkaroon ng pagkilala at pagsunod sa lider nang walang di pagsang-ayon
2. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng kahalagahan ng tagasunod?
  - A. Tagasunod ang nagbibigay ng kapangyarihan sa lider.
  - B. Tagasunod ang simbolo ng kapayapaan at pagkakaisa.
  - C. Tagasunod ang kanang kamay ng lider sa pagsasagawa ng mga gawain.
  - D. Tagasunod ang tumutulong sa pagsasagawa at pagsasakatuparan sa layunin ng samahan.
3. Alin sa sumusunod ang angkop na naglalarawan sa isang tagasunod?
  - A. magaling magplano at magpasya
  - B. inaalagaan at iniingatan ang sarili
  - C. nakikinig at nakikipag-ugnayan nang maayos sa iba
  - D. nakikiisa at nagsasakilos sa mga layunin ng pangkat
4. Alin sa sumusunod ang gawain ng isang mapanagutang tagasunod?
  - A. tagabigay ng direksyon
  - B. tagatanaw ng tagasunod
  - C. taga-organisa ng pangkat
  - D. tagatupad ng instruksyon
5. Alin sa sumusunod ang gawain ng isang mapanagutang lider?
  - A. tagapatupad ng plano
  - B. tagabigay ng direksyon
  - C. tagagawa ng mga layunin
  - D. tagakilala ng awtoridad ng pinuno

6. Alin sa sumusunod ang pinakamahalagang salik sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa?
- mapanagutang lider
  - mapanagutang magulang
  - mapanagutang tagasunod
  - mapanagutang pamumuno
7. Alin sa sumusunod na pahayag ang nagpapakita ng kahalagahan ng pamumuno?
- Natutugunan ang pangangailangan ng bawat kasapi ng pangkat.
  - Nagkaroon ng direksyon ang pangkat tungo sa pagkamit ng layunin.
  - Nakatatanggap ng parangal o papuri ang pangkat mula sa mga kilalang tao.
  - Nakatatanggap ng maraming utos ang mga tagasunod mula sa kanilang lider.
8. Bakit nais ng tao na maging lider?
- dahil siya ay may awtoridad
  - dahil siya ay makapag-iimpluwensiya sa tao
  - dahil siya ay makapag-utos sa mga taong nasasakupan
  - dahil siya ay makapagbibigay ng direksyon at inspirasyon sa kanyang nasasakupan
9. Alin sa sumusunod ang naglalarawan sa isang mapanagutang pamumuno?
- pagpapakita ng awtoridad gamit ang impluwensiya
  - pagpapakita ng awtoridad gamit ang pansariling interes
  - pagpapakita ng awtoridad gamit ang kapangyarihang mamuno
  - pagpapakita ng awtoridad sa pagbubuo ng desisyon para sa nasasakupan
10. Bakit kailangang malinang ng lider at tagasunod ang iba't ibang aspektong pagkatao?
- upang madaling makaimpluwensiya ng maraming tao
  - upang matagumpay na makamit ang mga pansariling layunin
  - upang magkaroon ng isang ugnayang payapa at may pagkakaisa
  - upang makahanap ng taong mapag-uutusan at mapagkatitiwalaan
11. Bakit kailangang malinang ang kakayahang gampanan ang tungkulin?
- upang makakamit ang hangarin
  - upang makikilala ang lipunang ginagalawan
  - upang maibalik ang mga biyayang natanggap
  - upang maipakita ang pagmamahal at paglilingkod sa kapwa

12. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang lider?
- Sinasarili ang lahat na mga gawain.
  - Napapairal ang anumang binabalak.
  - Pinakinggan ang mga opinyon ng kanyang nasasakupan.
  - Pinauubaya sa kanyang nasasakupan ang lahat na gawain.
13. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang tagasunod?
- May kapansanan si Aling Nene bagaman aktibo sa mga gawaing pampurok.
  - Madalas magreklamo sa mga patakaran ng kanilang purok si Maria.
  - Maykaya ang pamilyang Santos kaya lang walang pakialam sa mga aktibidad sa kanilang purok.
  - Abalang-abala sa negosyo si Mang Pedro kaya hindi makadalo sa pagpupulong sa kanilang purok.
14. Paano maipapakita ang pagmamahal at paglilingkod sa kapwa?
- sa pagiging masaya sa panunungkulan
  - sa paglinang sa kakayahang gampanan ang tungkulin
  - sa pagsasagawa ng mga kasiyahan sa panunungkulan
  - sa pagganap ng tungkulin para sa pansariling hangarin
15. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapakita ng pagiging mapanagutang lider?
- Nagkibit-balikat lang ang isang Presidente kaugnay sa papalapit na aktividad.
  - Nagpatawag ng pulong ang Presidente ng Purok 2 kaugnay sa papalapit na kapistahan.
  - Hinihatay muna ng Presidente ng Purok 3 kung ano ang gagawin ng ibang purok bago siya magpatawag ng pulong.
  - Malapit na ang kapistahan ng kanilang patron kaya abalang-abala na ang Presidente ng Purok 1 sa pag-adorno nito.

Karagdagang Gawain

Gawain 7: Pagkilala sa Sarili!

Panuto: Magbigay ng repleksyon sa sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Ipagpalagay na nakatitig ka sa sariling imahe sa salamin. Ano-ano ang mga katangian nakikita mo sa iyong sarili bilang isang mapanagutang lider at tagasunod. Sa tulong ng graphic organizer, isulat ang sagot sa sagutang papel.

Katangian bilang mapanagutang lider

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Katangian bilang mapanagutang tagasunod

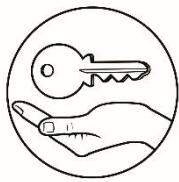
- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Bakit mahalaga ang maging isang mapanagutang lider at tagasunod?
Pangatwiran.

(Large empty box for writing)

RUBRIKS SA PAGSAGOT NG MGA TANONG

Pamantayan	Napakahusay (15 puntos)	Mahusay (10 puntos)	Nangangailangan ng Pag-unlad (5 puntos)
Lalim at nilalaman ng repleksyon	Napakalalim na naipakita ang pag-uugnay ng sarili sa karanasan sa bagong kaalaman. Malinaw na nailalahad ang repleksyon at pangangatwiran.	Malalim na naipakita ang pag-uugnay ng sarili sa karanasan sa bagong kaalaman. Hindi gaanong malinaw na nailalahad ang repleksyon at pangangatwiran.	Mababaw na hindi naipakita ang pag-uugnay ng sarili sa karanasan sa bagong kaalaman. Hindi malinaw na nailalahad ang repleksyon at pangangatwiran.

Susi sa Pagwawasto

Tayahin	Balikan	Subukan	
1. B (Kaalaman)	✓		
2. D (Kaalaman)	✓		
3. D (Pagsusuri)	X		
4. D (Pagsusuri)	✓		
5. D (Pagsusuri)	✓		
6. C (Pagsusuri)	✓		
7. D (Pagsusuri)	✓		
8. D (Pagsusuri)	X		
9. D (Pagsusuri)	✓		
10. B (Pagsusuri)		✓	
11. D (Pau-unawa)		✓	
12. C (Kaalaman)		✓	
13. D (Pagsusuri)		✓	
14. D (Paglalapati)		✓	
15. B (Paglalapati)		✓	

Sanggunian:

Aklat

Bognot, Regina et.Al. 2014. *Edukasyon sa Pagpapakatao Modyul para sa mag-aaral.* 5th Floor Mabini Building. Meralco Avenue, Pasig City.

Suda, Lawrence. *PMI. PA: Project Management Instituite.* October 29, 2013.
<https://www.pmi.org/learning/library/importance-of-effective-followers-> (accessed June 2, 2020).

Wigston, Sue. *eaglesflight.com.* Eagles Flight. July 16, 2019.
<https://www.eaglesflight.com/blog/the-critical-role-of-followership-in-leadership> (accessed June 2, 2020).

Allen, Terina. *fastcompany.com.* Fast Company & Inc. November 28, 2018.
<https://www.fastcompany.com/90273002/want-to-be-a-good-leader-learn-to-follow> (accessed June 2, 2020).

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph